

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Angelum tantum moueri ad formam extrinsecam plerique docuerunt. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

tali modo potest coniungi vni corpori, vt illi alligetur, nec suæ subest voluntati, modum illum mutare, ac proinde, nec ab eo loco moueri (motus enim ab eo loco, debet esse, deferendo corpus, relicto modo, quo corpori vnitur) ita etiam multo magis anima naturaliter corpori unita talem habet modum vniōis cum corpore, vt ab eo separari nequeat, quia neque modum illum relinquere potest, quem non sua voluntate, sed natura ipsa generationis habet: at modum, quem extra corpus sua voluntate ipsa sibi communicat, quo corpori alicui, vt in loco, coniungatur, voluntate quoque sua mutare posse, rationi consonum est.

21.

Vltimo obserua, frivolum esse quod quidam comminiscuntur, Angelos aliquos tantæ esse virtutis, vt impulsu aliquo quasi impresso alteri Angelo, ipsum vel loco alligent, vel inde per vim moveant: hoc enim proprium videtur esse corporum. Quia autem hoc modo philosophantur, imaginatione potius, quam ratione ducti videntur, cum de spiritibus eo modo philosophantur, ac si corpora essent. Quare si vnus Angelus, quantum excellens, alium loco pellat, non facit id nisi virtute Dei, & imperio, sicut etiam sancti viri efficiunt: alioquin vnus bonus Angelus non posset demonem superioris speciei alligare, cum virtute naturali ab eo potius superetur.

DISPV. CXC.

An motus angeli siquid in ipso Angelo.

Motum Angeli aliquid ei intrinsecum esse, docuit Lichetus, cap. 1.

Angelum tantum moueri ad formam extrinsecam, plerique docuerunt, cap. 2.

Notationes pro explicatione verioris sententia, cap. 3.

Media sententia probabilior est, cap. 4.

Satisfit argumentis, quæ nostræ sententia opponuntur, c. 5.

Moueri potest Angelus motu continuo, cap. 6.

CAPVT I.

Motum Angeli aliquid ei intrinsecum esse, docuit Lichetus.

Cum ceteri omnes Scholastici contra Heretum, & Durandum vno ore fateantur, Angelum moueri, variant tamen inter se, & de natura ipsius motus diuersa sentiunt. Nonnulli arbitrantur, motum Angeli esse ad aliquam formam intrinsecam, quam appellat, vbi, sicut etiam in corporibus contingit. Hanc sententiam sequuntur recentiores nonnulli, & expresse Lichetus in 2. d. 2. q. 5. a. 2. vbi refert sententiam Gregorij, & ad eius argumenta respondet. Allegant quoque pro ea Scotum in 2. d. 7. q. 9. ad quæst. dico, circa finem, dum ait, motum Angelorum cum mouetur in corpore assumpto, esse aliquid formaliter distinctum à motu ipsius corporis: prior namque ratione idem asserere debet, quando Angelus per se sine corpore assumpto mouetur. Ex his vero Scholasticis nullum inuenire potui, qui prædictæ opinioni ad stipularetur. Nam Alex. 2. parte, qu. 3. memb. 1. Bonau. in 1. dist. 37. art. 1. qu. 1. Ricard. art. 3. q. 2. Gabr. in 2. dist. 2. qu. 3. Capreol. qu. 1. art. 1. solam docent, Angelum de loco ad locum moueri. Quid autem tali motu adquirat, vtrum intrinsecum, an extrinsecum quid,

Lichetus, Scotus.

Alexand. Bonauent. Ricard. Gabr. Capreolus.

non explicant. Ceteri autem oppositam amplectuntur sententiam, vt cap. sequenti videbimus.

Rationes huius opinionis præcipue sunt tres. Prima est, motus debet esse in mobili: ergo motus realis debet esse realiter in mobili: motus autem Angelus est realis, vt disp. præced. probatum est: ergo debet esse realiter, ac proinde intrinsecus in ipso mobili; alioqui si tantum esset extrinsecus denominatio, cum illa sit aliquid rationis, solum per rationem non repleta, diceretur Angelus moueri.

Secunda ratio, Angelus non tantum mouetur per accedens motu alterius, vt in assumpto corpore, sed etiam per se, ita vt ipse primo conueniat moueri: ergo in eo debet esse variatio aliqua realis, vt per se dicatur moueri: hæc autem fieri nequit, nisi in eo fiat aliqua intrinseca mutatio: nam per extrinsecum respectum ad res alias fieri non potest mutatio realis: extrinseca enim mutatio non confugit, nisi mutatione aliqua reali facta in aliquo extremo: cumque Angelus mouetur nulla alia re mutata, aut variata; necesse est, vt in ipso fiat intrinseca aliqua mutatio: quod si variatione solum aliarum rerum diceretur Angelus loco moueri, non tam ipse, quam res alie moueri dicerentur.

Tertia ratio, Angelus est in loco per modum aliquem realem, & intrinsecum additum substantiæ suæ: sed moueri, est locum mutare: ergo necessario fieri debet mutatio illius modi numeri, quo Angelus in loco constituitur: motus enim nihil aliud est, quam fieri ipsam formam, quæ requiritur, sicut dealbatio nihil aliud est, quam fieri albedinem.

CAPVT II.

Angelum tantum moueri ad formam extrinsecam, plerique docuerunt.

Plures alij Theologi affirmant, Angelum ad formam aliquam extrinsecam solum moueri. In hac sententia fuerunt Egidius in 1. d. 37. 2. p. 1. art. 2. q. 1. Ferrar. 3. cono. gen. cap. 10. 2. præfatione. Respondetur, Caiet. in hunc art. 5. Cuius prædicta. Greg. in 1. d. 2. dist. 6. qu. 1. art. 2. id quod tam vero existimant in motu corporis, quam in motu Angeli. Hæc de causa nonnulli recentiores, sententia Caiet. non bene perspecta, putarunt, illum docuisse, Angelum non moueri, cum tamen multi graues auctores existimant, corpus non moueri secundum locum ad formam intrinsecam; ob id tamen non asserunt, nec sentire coguntur, corpus non vere moueri. Hæc opinio non leue fundamentum in S. Thom. & Aristot. habet. Primum S. Thom. in 1. q. 100. art. 3. docet, Angelos mouere posse corpus: ita secundum locum non tamen alio motu; quia corpus per motum secundum locum non est in potentia ad aliquid intrinsecum. Deinde Aristot. in phys. cap. 7. textu 59. ait: Sola namque lætione motu in hisce, quæ insunt sibi, mouentur, vt cum quippiam aliter mouetur. Hinc vero colligit, motum secundum locum esse nobiliorem ceteris, quia per illum nihil mouetur eorum, quæ insunt ipsi mobili, & ideo conueniente nobiliori corpori, quod ceterorum motum capax non est: quod si corpora motu secundum locum ad aliquid extrinsecum mouentur, multo magis ad aliquid extrinsecum mouentur. Porro de coicid de Angelis asserendum videtur, quia hoc corporibus hoc ipsum ratio confirmat, quia hoc genere motus corpus moueri dicitur ad locum, sed

locus est forma extrinseca locato, quod ad locum
mouetur: ergo motus secundum locum, ad for-
mam tantum extrinsecam est. Adde, quod vltima
predicamenta communiter solent assignari per
extrinsecam tantum denominationem: inter ea
vero vltimū est, esse in loco, quod appellatur
predicamentum, *vbi*, & dicitur esse terminus motus
secundum locum: quo fit, vt, si terminus huius
motus est forma extrinseca, ipse etiam motus de-
nominatione tantum extrinseca mobili conue-
niat: nam quod aliqui asserunt, motum quidem
secundum locum, intrinsecum quid esse; formam
autem, ad quam tendit, extrinsecam; cum bona
philosophia aperte pugnat: ideo enim *Aristoteles*,
philosophia, *lib. 1. c. 10.*

Nonnulli hanc sententiam tuerentur, quando Angelus solum mouetur motu corporis, vt in assumpto corpore; vel quando Angelus mouetur aliquod corpus totum simul, & cum eo ipse Angelus mouetur: tunc enim dicunt Angelū moueri per respectū extrinsecum ratione motus existentis in ipso corpore; at vero cum Angelus mouetur per se, quia ipse per se mutat præsentiam abique motui alicuius corporis, cum quo mouetur; dicunt moueri motu sibi intrinseco & inherente; & ita docuisse Ferrar. cap. cit. Verum quamuis in *S. Attendendum tamen*, asserat, dupliciter Angelum moueri & per se, & per accidens, ut dictum est, de motu tamen inherente nihil docet. Horum autem opinio suaderi potest hoc modo. Cum Angelus mouetur motu alterius, non habet motum sibi proprium, ergo nec sibi inherente: sed per respectum ad motum alterius, in quo est, moueri dicitur: contra vero, cum per se mouetur, motu sibi proprio mouetur: ergo motu sibi intrinseco, & inherente.

Notationes pro explicatione verioris sententiae.

VT inter has extremas opiniones mediam
quandam assignemus, quæ nobis probabi-
lior videtur, aliquæ notationes præmittende sunt.
Prima est, omne quod mouetur, aut per accidens
moueri aut per se. Per accidens omne illud
moueri dicitur, quod motu alterius; per se autem,
quod motu sibi proprio mouetur. Motus vero
per accidens tres modos assignat *Arist. 5. Physic. c. 1.* *Aristot.*
Primus est eorum, quæ coniunguntur per accidens
cum eo, quod mouetur per se; hoc modo dicitur
mulus moueri, & motus extrinsece conuenire
potest ei, quod per accidens mouetur. Secundus
est partis respectu totius. Tertius est totius respec-
tu partis. Et his duobus modis illud, quod mo-
uetur per accidens, recipit per se motum forma-
liter inhaerentem: dicitur tamē per accidens mo-
uēti, hoc est, non ad æquate; & ita motu alteri ad-
æquato mouetur.

Secunda notatio est, moueri per accidens, hoc est, motu alterius, bifariam contingere. Primum motu alterius efficienter; & hoc modo dixit *Arist. 6. Physicor. text. 86. cap. 10.* *hominem in nauis moueri per accidens; quia motus nauis efficit motum in homine, non quia motu nauis, & non motu sibi proprio homo moueatur.* Cum enim nauis, & homo sint duo subiecta motus, necesse est, vnumquodque motu sibi proprio moueri; sicut vnumquodque etiam est in loco sibi peculiari. Deinde moueri per accidens accipitur motu alterius formaliter, quando aliquid denominatur moueri a motu alterius, sicut musica dicitur moueri a motu hominis, in quo est.

Tertia notatio. De præsentia Angeli in loco, præsentia
aut in corpore, eodem modo philosophandum. Angeli cui
est, atque de præsentia corporis Christi in Eu- Angeli cui
charistia, & animæ rationalis in corpore: quan- sit similis,
vis enim non sit idem fundamentum in his omni-
bus, vt in loco, vel corpore existant; in eo tamen
conueniunt, vt per modum quandam absolutum
dicantur corpori coniuncti, & relationem
præsentia ad ipsum habere: sicut & Christus
quantitati, & accidentibus panis coniungitur.
Et licet corpus quodcumque ex vi propria pas-
sionis quantitatis semper habeat modum aliquem,
quem appellamus, ubi, qui voluntate mutari po-
test in alium eiusdem generis per motum; est ta-
men differentia inter hunc modum corporis, &
modum Angeli, animæ rationalis, & corporis
Christi in Eucharistia. Primum, quia modus
corporis talis nature est, vt ex se inferat relationem
distantiæ ad puncta fixa, etiam si in vacuo,
vel extra cælum sit, vt disp. 29. cap. 3. notatum est;
ideoque corpus per se solum moueri potest se-
cundum locum in vacuo etiam, & extra cælum,
quia loco moueri nihil aliud est, quam modum
distantiæ mutare; corpus autem hunc modum
vbique mutare potest: at modus, quem tribui-
mus Angelo, & quem habet anima, vt in cor-
pore sit, & corpus Christi, vt sub speciebus Sa-
cramenti contineatur, ex se non ordinat Ange-
lum, aut animam, aut corpus Christi ad aliquam
distantiæ relationem; sed ad rem, & corpus, cui
coniunguntur, & vniuntur: nam spiritualia, vel
habentia modum spiritualium, non possunt ex
se situm habere, nisi ratione corporis, aut quan-